

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 3. Mansuetudo corrigit efficaciter, & convertit. Ex Veteri pleraque Symbolicè Ex Novo, & alijs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

intulit, fratri tuo servies. Nemp frater tuus lenis est moribus; sed hac ipsa lenitate robor, & arma, superabit. S. Ambros. l. de Jacob c. 7. Domina est crudelitatis pietas, & mansuetudo ducis motibus præstat. Pinna Eth. 67.

Memento, Domine, David & omnis mansuetudinis ejus. Pl. 131. 1. Mansuetudo non est contraria iusticiæ; imò soror est zeli honoris Dei: & qui facile tolerat injurias proprias, quod est mansuetudinis; aptior est ad vindicandas injurias Dei, & proximi: tum quia omnes vident eum non moveri ex affectu proprio, sed ex solo iustitiæ zelo; tum quia, oblitus quodammodo sui, totus occupari potest in Dei honore quaerendo, & propugnando. Hinc ratio redditur, cur Moyses, & David, mississimi, Rectores populi constituti. Bellarm. hic.

Sedes ducum superborum destruxit Deus; & sedere fecit mites pro eis. Eccl. 10. 17.

Emitte agnum Domine dominatorem terræ. Il. 16. 1. & Joan. 1. 32. Et hinc videt spiritum Dei descendentem de celo sicut columbã. Quid agnus, quid columba, ad dominandum, ad subjiciendum orbem? Agnina, ac columbina mansuetudo, & lenitas, valde potens est, ad rabidos leones, & rapaces aquilas, domandas. Prudentius hymnò 3. agnus enim vice mitificã, ecce leonibus imperat; exagitansque truces aquilas fidere lapsa columba fugat. Sylveira in Matth. 3. v. 16.

Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. Matth. 5. 4. Syr. hereditatis iure possessuri sunt terram. S. Chrysost. mitis propria putatur amittere: contrarium Dominus pollicetur dicens: quod ipse mitis sit, qui tuncissimè cuncta possideat. Sylveira hic.

Nolite timere pusillos grex, quia complacuit Patri vestro, dare vobis regnum. Luc. 12. 32. Quid regno cum grege? num oves aptæ sceptris? cur non Apostolos, non discipulos, non duces Christiani exercitus vocavit, in auguraturus eos ad regnum? Nimirum non bellando, sed patiendò; regnum caelorum invaditur: nec milites, sed oves, tantum occisissent. Pl. 43. 22. occupant regnum. Agnus enim occisus ab origine mundi dignus est accipere regnum. Apoc. 13. 8. Gregem post Apostolicum coetum vocavit tum maxime, cum eum ad regnum provehebat; testatus, ovium potiùs mansuetudine Ecclesiæ thronum staturum, quàm dignitate, fastuque principis. Oliva l. 13. Strom. Luc. 12. 32.

Mansuetudo est virtus regia. S. Ambros. l. 1. hexam.

§. 3.

Mansuetudo corrigit efficaciter, & convertit.

Ex Veteri pleraque symbolice.

Tollat unusquisque agnum per familias & domos suas. Ex. 12. 3. Cujus interventu Pharaò statim dimisit populum; Moysen revertit ab eo benedictionem petiit. v. 32. *abeuntes benedicite mihi.* Unde ferox bestia sic mansuetifacit? unã agni presentia. Rupertus l. 2. in Joan. per immolationem agni Pharaò quondam superatus est, & Israelitarum servitus soluta; quod per manum Moysis, & Aaron, plagis

Polyantb. Sacr. Tom. II.

inmissis perfici non poterat. Sylveira addit, in Evang. Matth. 10.

Percutiens virgã bis silicem, egressæ sunt aquæ largissimæ &c. Num. 12. 11. Cassiodorus l. 4. var. ep. 3. ad implendum miraculum inde fecit currere humidos liquores, ubi erat sicca durities. Nota: ad implendum miraculum. E quo capite illud mirum? ex eo, quod lapis flagellatus virgã aquas emitteret: Non enim solet subditus ad obsequium adduci, cum Præsul rigidè extorquet, quod suavitate verborum efficeret. Id. ib. l. 2. Obs. 1.

Loquimini ad petram coram eis, & illa dabit aquas. Num. 20. 8. Petra virgã percutitur. Dominus autem iratus ait: *non introducetis hos populos in terram, quam dabo eis v. 12.* Cur Dominus irascitur? S. Nyssenus: Dominus irascitur Moysi; quod, cum jubetur populum in concionem vocare, coramque petram alloqui, aliò divinæ potentie instrumentò usus est. Ut aquas educas ex lapideo pectore, peccatoris, in fontem lacrymarum convertendo, verba blanda sufficiunt; non opus virgæ percussione. Escobar t. 3. coll. Chr. l. 9. Obs. 4.

Tulit autem Samuel agnum lactentem unum. 1. Reg. 7. 9. Agnum lactentem nonne sacrificas ut Philisthæos pestumdes? cur non leonem immolas? non taurum? quid agno cum cædibus. Docuit Ecclesiam suam, de hostibus suis non cædendo, imò cedendo, triumphare. Non rugitu hostes terret, sed mansuetudine: cujus ut vires videas; cum agnus immolaretur, intonuit Dominus, & pecudis balaru in tonitru mutato, Philisthæi fugerunt. Oliva l. 10. Strom. 16.

Facta est manus Domini super Philisthæos cunctis diebus Samuelis. 1. Reg. 7. 13. Agnus cæsus à Samuele occidit leones, cæsi sunt à filiis Israel. Oliva l. 10. Strom. 5. Puer autem erat minister.

David autem psallebat manu sua. 1. Reg. 18. 10. Quid per Saulem, nisi elatio potentium? & quid per David innuitur, nisi humilis vita Sanctorum? Cum ergò Saul ab immundo spiritu arripitur, David canente ejus vesania temperatur: quia cum sensus potentium per elationem in furorem rapitur; dignum est, ut ad salutem mens, quasi dulcedine citharæ, locutionis nostræ tranquillitate revocetur. S. Gregor. l. past. cura p. 3. c. 3.

Incubuit super puerum. 4. Reg. 4. 34. Is, quem terroris virga suscitare non poterat, per amoris spiritum ad vitam redit: dumq; se parvulo accommodavit, & composuit; facile crevit, & suscitavit. B. Petrus Dam. l. de cont. sac. c. 28. Nobile est cor humanum; facilius ducitur, quàm trahatur. Hugo Card. in c. 9. Job. Non potuit Giezi cum baculo puerum suscitare, quem Elifeus facillè humili inclinatione suscitavit. Escobar t. 3. Coll. Chr. Obs. 4.

Tribue Sermonem compositum in ore meo in conspectu leonis. Esth. 1. 13. Ut posset foemina leonem convertere in agnum, petit compositum Sermonem. Quid autem Sermo compositus? Dionys. Carth. Sermo ornatus seu audienti bene places. Escobar. ib. l. 9. Obs. 4.

B

Catulis

Catuli leonum rugientes, ut rapiant. Pl. 103. 21. Quid actum putas? ut rapaces abigerentur? an fulguribus, ac tonitruis, cœlum rugit? fulsit; non fulmina, sed lucem emisit; & orbis rapinis, ac lanienis, expiatus est! v. 22.

Orrus est sol, & congregati sunt, & in cubilibus suis collocabuntur. Ut cœlum fulsit, vicit: nimirum inest vis magna clementiæ; quæ, dum mulcet, frœnat. Oliva l. 3. Strom. §. Stantes ante Thronum.

Emitte verbum suum, & liquefaciet ea. Pl. 147. 13. Non igne glaciem dissolvit; non æstu, sed verbò. Quam blandè agit cum impiis, Deus! obduruit in morem crystalli fons olim aquæ vivæ; abstinet omni violentiâ solis, & flammæ, solùmque verbum præficit glaciæ dissolvendæ. Id. t. 2. Strom. hic.

Oculi ejus sicut columba. Cant. 5. 12. ait sponsa. *Oculi ejus tanquam flamma ignis.* Apoc. 1. 14. ait Joannes. Columbâ quid mitius? flammâ quid savius? falleris. nil savius columbâ, quæ osculando corda perfidorum pervadit, mollitiâque ad se convertit. David non balistis, non hastis, non fuste, malum Saulis spiritum compressit; sed lyrâ. Id. l. 3. Strom. §. Stantes ante thronum.

Non est circumligata, nec curata medicamine, nec sota oleo. Il. 1. 6. Ideò scias livorâ, plagæque tumenti, non ignem, sed oleum defuisse dolet. Aderat fortè scalpellum, quò ulcus incidetur; sed fasciâ, non incisurâ, operabat; oleum petit, non flammam. Id. l. 1. Strom.

Oravit Jonas ad Dominum Deum suum de ventre piscis. Jonæ 2. 1. Terruit Jonam Dominus, commotâ in eum tempestate; sed terrore non ad orandum, sed ad stertendum, impulsus. Oravere in navi nautæ; nec tamen Jonas oravit. Ubi verò à pisce haustus, tentorium sibi paratum sensit in monstro; mox benignitate Domini in preces effusus est. Id. l. 2. Strom. §. aperi mihisoror.

Ex Novo, & aliis.

Ecce, ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Matth. 10. 16. Quid ove mansuetius? quid verò lupò agrestius? hic tamen ab illa superabitur: nihil enim mansuetudine potentius, nil lenitate validius, ac firmius. S. Chrysol. in Pl. 120. Volo vos mansuetos esse, sicut oves; & sic magis vincere. Theophylactus. Quia fortissima armatura est mansuetudo; ideo dicit: sicut agnos inter lupos; id est, sicut pios, humiles, & mansuetos, inter impios, superbos, & malignos. S. Bonavent. in Luc. 10.

Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. Matth. 21. 5. Mansuetus venit; ut subditos homines facilius ad se trahat. Dixerat Dominus: *invenietis asinam, alieatam; solveite, & adducite mihi.* Nihil difficilius, quàm illegatum peccatorem ad Dominum adducere; eique subditum reddere, qui multis Dominis subdebatur. Ideò dicitur: *ecce rex tuus venit tibi mansuetus.* Dum mansuetudinem ostendit Dominus, asinam subditam regit, & ducit. Escobar t. 3. coll. Chr. l. 3. Obl. 4.

Messis quidem multa. Luc. 10. 2. 3. *Ecce ego mitto vos sicut agnos.* Agni messorum Domini sunt: quia mansuetudine potissimos col-

ligimus ex auditoribus fructus. Non ira, non indultia, non fortitudo; sed agni mansuetudo, immittitur in messem Domini, ut fruges metat. Oliva l. 13. Strom. hic.

Infundens oleum, & vinum. Luc. 10. 34. Sæpe flebit humanitas, quos nec virtus poterit superare, nec ratio. Denique Dominus illum hominem, qui ex Jericho descendens incidit in latrones; quem non asperioribus legis medicamentis, non prophetico rigore, curaverat; oleo curavit, & vino. S. Ambros. l. 2. de fide ad Gratian. c. 4. Prius oleum, dein vinum: oleum blandè fovet, tumorem demulcet, & austeritatem nescit; vinum acrius urit, vivaciùs mortet. Naxera in Jos. 19. §. 20.

Nolite timere pusillus grex. Luc. 12. 32. Acquisivit humilitas, superbia quod amisit; & grex pusillus, ac mitis totas, & varias, edomuit propriâ mansuetudine feritates. Pusillus grex vicit, ac fregit, tot genera bestiarum, quot diversitates subdidit jugo Christi nationum. Grex pusillus, ac mitis, diu contentus occidi, diu devorari passus est; donec Gentilis savitia sanguine satiata, vel carnibus, Evangelici pabuli suavitate, & divini fontis fluenta degustans, totum contagium sæculi evitaret, & passum: atque in hominem rediret ex bestia, qui ex homine fuerat delapsus in bestiam. S. Chrysol. l. 21.

Fili, tu semper mecum es. Luc. 15. 31. Furebat, & fremebat, major natu filius recepti nuntio fratris à patre. Videbatur à saginato vitulo, quò frater recreabatur, in pardum effertus, parentem cum filio voraturus. *Nunquam dedisti mihi baculum.* Quò putas savitiam tantam repressit pater, fuste, an ense? *fili &c.* sentiat quisque quod vult; ego pluris facio sententiam ingrandiorem, quàm commiserationem in prodigum juniorem. Facile est parenti filium amplexari lacrymantem; ac furem, non modò non arguere, sed filium vocare; arduum æquè ac rarum est. Delinitus ita est fur primogeniti his patris illecebris; ut nè mustitaret, aut de vitulo, aut de fratre. Oliva l. 1. Strom. Descendit, & lavit.

Ecce agnus Dei; ecce qui tollit peccatum Mundi. Joan. 1. 29. Mira res! Christus & leo est: pugnaturus tamen cum scelere, & illud fugaturus, non rugit ut leò, sed blanditur ut agnus. Resorbe, quæso, frementes rugitus tuos, si vitam peccatoris optas, & non mortem: agnus peccatum tollit, non leo. Id. l. 4. Strom. hic.

Domine, da mihi hanc aquam. Joan. 4. 15. Hydram sex capitum, non igne, ferroque, extinguit Dominus, sed frigida perfundit; ut ex hydra hydria fiat aquæ salientis in vitâ æternam. Fautior hæc Cana est, ubi sine discipulis suis Jesus vinum luxuriæ in aquam vertit fecundissime castitatis: nam quæ prolem nullam susceperat è tot viris, uni desponsata numini urbem integram peperit Christo. Id. l. 6. Strom. hic.

His auditis compuncti sunt corde. Act. 2. 37. Cur Petrus non rigidè, sed blandè, ac suaviter, se habet cum Judæis, pro gravissimo peccato mortis Filii Dei? S. Chrysol. hom. 7. in Acta: reveriti sunt Petri mansuetudinem: qui his, qui Dominum suum crucifixerunt, & contra ipsos clamârunt,

clamârunt, tanquam pater; ac magister, curam gerens loquebatur; obediunt, ac seipfos condemnârunt; seneruntque, quod fecerant. Mansuetudine ad eos devinxit? Sylveira hic q. 32.

Deposuerunt vestimenta sua secus pedes adolescentis, qui vocabatur Saulus. Act. 7. 57. *Iustus de angustia liberatus, & traditur impius pro eo.* Prov. 11. 8. B. Stephanus de angustia huius miseræ vitæ est liberatus; & Paulus, qui tunc erat impius, pro eo ad angustias tolerandas est traditus. Christus enim bonus Pastor per ovem lupum cœpit; & eum non solum ovem, sed etiam ovibus pastorem præfecit. Stephanus enim ut ovis mansuetus erat; Paulus sæviebat ut lupus inquietus: sed cum ovis occubuit, Pastor pro ea lupum restituit. Paulus quippe pro grege Christi post sanguinem suum fundebat; qui prius in nece Stephani consentiebat. Act. 7. 59.

Ego sum Jesus. Act. 9. 5. Cur non ait, ego sum Deus, vel Filius Dei, sed Jesus tantum? Petrus Bles. f. de convers. S. Pauli: poterat expressisse, quis esset, majestaticis, & terribilibus, verbis; ut diceret: ego sum Deus ultionum. Pl. 9. 1. &c. his noluit uti; sed lenitate, ac mansuetudine eum suaviter allicit ad fidem, & spem; propositio nomine JESU, qui est mitis, & humilis corde. 2. Sub Salvatoris nomine vult maxime cognosci, & manifestari: nam Dei nomine significatur ejus majestas, quâ nos creavit: Salvatoris verò, ejus beneficentia, & pietas, quâ nos redemit. Sylveira hic q. 10. Adductus est ad Ananiam. Act. 9. 10. Et *Ananias* interpretatur *ovis*. Lupo sævitia interdicitur; lupus ad ovem captivus adducitur. Ab Agno pro ovibus mortuo fit ovis secura de lupo. S. August. 3. 14. de Sanctis.

Si preoccupatus fuit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis. Galat. 6. 1. *Infruitis*, non coercete. Cur? quia homo est, ratione, non titione, corrigeret. Væ Ecclesiæ Domini, si ad Joannis, & Jacobi, diras, Samaria conflagrasset; Careremus Samaritanæ hydrîæ, Samaritani oleo, Samaritanorum in Christum fide. Oliva. 2. Strom. §. aperi mihi Soror.

De ore ejus gladius utraque parte acutus. Apoc. 1. 16. Cant. 5. 13. *labia ejus lilia.* Uter horum hallucinatus est? eâne, quæ florem speclavit in labiis? an quiensem in ore ejus conspexit? neuter: non quod uno ore flos, & ensis, prodire possit; sed quod ipsum liliam simul sica sit: una, eademque clementia dum fragrat, ferit. Quæ scandala non tolles rugiendo, sublata gratulaberis blanditiis tuis. Oliva 1. 3. Strom. §. Stantes ante thronum.

Aqua dulcis magis idonea est, quàm salsa eluendis maculis. Macrobius 1. 6. Saturn. c. 3.

§. IV.

Mansuetudo placat, & reconciliat, iratos.

Si contra Deum fortis fuisti, quantò magis contra homines prevalebis? Gen. 32. 28. Totum hoc factum est, ne formidinem ex anima julli eximeret, & persuaderet ei, ut citra angorem fratri occurreret. Hæc audientes, inaitemur justum illum; & si qui sunt, qui malè nobis afficiuntur, non magis eorum accendat.

Polyanth. Sacr. Tom. II.

mus iram; sed magnâ mansuetudine, & humilitate tam verborum, quàm operum, reprimamus eorum inimicitias, & afflictas, eorum curamus animas. Non potest igne ignis extinguere: repugnat enim hoc naturæ: sic neque furor furore aliò domatur unquam. Verum quod igni est aqua; hoc est ira mansuetudo, & mititas. S. Chrysostr. hom. 58. in Gen.

Quem persequeris Rex Israel? &c. 1. Reg. 24. 15. *Levavit Saul vocem suam, & flevit.* 1. Reg. 24. 17. S. Chrysostr. hom. 3. de Davide, & Saul: ex homicida fecit patrem; ex lupo ovem. Fornacem iracundiæ multò implevit rore; tempestatem vertit in tranquillitatem; atque tumorem omnem exaltantis animi irâ perfrinxit.

Nunquid vox hæc tua fili? &c. 1. Reg. 24. 17. Vide, quàm efficax fuerit vox Davidis, quàm potens humilitas, & incensa charitas; quæ adamantinum cor Saulis confregit, ac mite, placidum, reddidit, & in lacrymas amoris solvit. Cornelius hic.

Lingua mollis confringet duritiam. Prov. 25. 15. S. Chrysostr. vertit. Sermo mollis confringit ossa. & ait S. de Davide & Saule: quid osse durius? & tamen quis aquæ durus sit, & rigidus, atque præfractus, nihilominus facile vicerit, qui illum mansuetè tractat.

Sicut liliam inter spinas. &c. Cant. 2. 2. Sed vide, quò nomine mulieres illas, spinas, & sentes, vocet. Cant. 1. 4. *nigra sum, sed formosa, filia Jerusalem.* S. Bernardus 125. in Cant. Hæc igitur ratio, cur sponsa filias Jerusalem dicat eas ipsas, quas malevolas sustinet; atque maledicas: videlicet, ut blandò sermone deliniant murmurantes, commotionem sedet, livorem: scriptum est enim, lingua pacifica compescit lites. Didacus Niss. Pol. Coel. p. 2. 1. 6. c. 3.

Non potest igne ignis extinguere: repugnat enim hoc naturæ: sic neque furor furore aliò demulceri poterit unquam. Verum quod igni est aqua, hoc est ira mansuetudo & mititas. S. Chrysostr. hom. 58. in Gen.

Sicut rogam, cum valde accenditur, aqua injecta restinguit; ita & animum, camino magis exardescentem, verbum cum mansuetudine prolatum extinguit. S. Chrysostr. hom. 58. in Gen.

Neque ferrum ignitum, & aquæ intinctum, ita statim calorem amittit; sicut si incidat in animam longanimitatem homo iracundus. Idem hom. 6. in Acta.

Nihil elephantem iratum ita evincit, quàm agni conspectus: & nihil ita tormentorum bellicorum vim, & impetum, elidit, atque lana constipatos. S. Franc. Salef. de am. p. 3. c. 8.

Globus excussus in congeriem lanæ muro obtensam. Lem. *In molli frangitur.* Malenius.

§. V.

Mansuetudo attrahit animos, persuadet.

Faciamus hominem. Gen. 1. 26. Deus in creatione hominis non usus est imperandi verbò *fiat*, quò ad alia creanda usus; sed verbò suavi *faciamus*: quia in rationali proptia, & rigorosa invenitur obedientia. Ut ergo Deus ad suum obsequium hominè liberum alliceret; non imperiali verbò *fiat*, sed suavi *faciamus*, produxit; docens: cum ingentis, & ratione præditis,

B 2

non